

Fenomen relacji architektury i natury w krajach nordyckich - streszczenie

Autor: mgr szt. inż. arch. Marta Piórkowska

Promotor: prof. dr hab. inż. arch. Marek Pabich

Promotor pomocniczy: dr inż. arch. Aneta Tomczak

Niniejsza rozprawa poświęcona jest fenomenowi relacji architektury i natury w krajach nordyckich i opiera się na *zamieszkiwaniu w świecie*, opisanym przez Martina Heideggera w „Building Dwelling Thinking” (1951). Postawienie znaku równości między wszystkimi, tytułowymi czynnikami stanowi kluczową ideę tekstu, gdyż zdaniem filozofa, **zamieszkiwanie** jest podstawowym sposobem w jaki ludzie **znajdują się** na ziemi i bezpośrednio wyraża się w **budowaniu**, które możliwe jest dzięki **przemysłanemu** procesowi projektowemu.

Określenie filozoficznych podstaw badań pozwala na bezpośrednie połączenie ich z fenomenologią – XX-wiecznym nurtem filozoficznym, którego celem jest uchwycenie istoty zjawisk oraz dociekanie ich oczywistości. Fenomenologia pozwala na poszukiwanie składowych pojęcia zamieszkiwania – *bycia-w-swiecie*, *miejsca*, *przestrzeni* i *genius loci* oraz na dostrzeżenie wzajemnych powiązań, które między nimi występują. Uwidaczniają się one przede wszystkim w kulturze krajów nordyckich oraz jej nierozzerwalnemu połączeniu z naturą ukształtowanemu poprzez życie na horyzoncie zdarzeń – między ziemią, a niebem.

Celem niniejszej rozprawy jest ukazanie różnych kierunków w kształtowaniu relacji architektury i natury w krajach nordyckich, które wskazują na obecność jej fenomenu. Część analityczna bezpośrednio wynika z analiz literatury przedmiotu, na którą składają się przede wszystkim teksty architektów z badanych krajów, badań in situ przeprowadzonych przez Autorkę oraz badań fenomenologicznych poświęconych nordyckim domom mieszkalnym. Przedstawienie charakterystyki wybranych obiektów ma na celu wyodrębnienie szczególnych kierunków kreowania formy architektonicznej, które architekci wykorzystują do nawiązywania relacji z naturą.

Rozdział 1. poświęcony jest wprowadzeniu w wyjątkowy charakter relacji człowieka z jego otoczeniem na przykładzie domu letniego Knuta Knutsena w miejscowości Portør. Przedstawia on także problematykę i cel badań, uzasadnienie, tezy, tło historyczne, metody badawcze wykorzystane w rozprawie, przegląd literatury oraz zakres i strukturę pracy.

Rozdział 2. stanowi analizy pojęć bycia-w-swiecie, miejsca i przestrzeni, genius loci oraz zamieszkiwania, które są podstawą zarówno fenomenologii architektury jak i krajobrazu. Rozpoczyna go krótkie wprowadzenie w główne postulaty nurtu filozoficznego, a kończą wnioski, które pozwalają na stwierdzenie, iż zamieszkiwanie w świecie łączy miejsce, przestrzeń i genius loci w nierozzerwalną całość i stanowi podstawowy sposób bycia-w-swiecie oraz wiąże miejsce (naturę), człowieka i architekturę nierozzerwalną więzią.

Rozdział 3. ukazuje rolę natury w kulturze krajów nordyckich na przykładzie analiz wybranych dzieł artystycznych z dziedzin malarstwa, muzyki oraz literatury. Rozpoczyna się on analizą roli natury w mitologii nordyckiej oraz Kalewali, fińskiego eposu narodowego, których echa wybrzmiewają w dalszych częściach rozdziału. Ukazane przeplatanie się wątków fenomenologicznych w opisanych zagadnieniach podkreśla rangę natury w procesie kształtowania społeczeństwa oraz wskazuje na jej ważną rolę jako źródło inspiracji dla twórczości artystów z krajów nordyckich.

Rozdział 4. stanowi przełożenie pojęć wywodzących się z fenomenologii architektury i krajobrazu na rozważania dotyczące charakterystyki krajobrazowej oraz twórczości architektonicznej w Norwegii, Finlandii oraz Szwecji. Fenomenologiczny kontekst rozważań stanowi podstawę teorii architektonicznych nordyckich architektów, którzy podkreślali rolę natury w swoim procesie twórczym.

Rozdział 5. prezentuje badania analityczne poświęcone wybranym w procesie delimitacji budynkom z omawianych krajów, które pozwoliły na wyszczególnienie sześciu kierunków nawiązywania formą do charakterystyki otoczenia oraz sprawdzenie, czy w danym kraju występuje jedna, dominująca cecha. W rozdziale wykorzystane zostały autorskie szkice analityczne oraz zestawienia tabelaryczne porządkujące proces myślowy.

Rozdział 6. przedstawia podsumowanie rozprawy naukowej potwierdzające założone tezy oraz wskazuje możliwości dalszych badań w zakresie fenomenologii architektury.